

Fylkesmannen i Troms og Finnmark

Romssa ja Finnmarkku fylkkamánni
Tromssan ja Finmarkun maaherra

Vår dato:

16.09.2020

Vår ref:

2020/8703

Deres dato:

10.09.2020

Deres ref:

Nordkapp Arbeiderparti

Saksbehandler, innvalgstelefon

Jan-Peder Andreassen, 77642040

Att. Kari Lene Olsen

Anmodning til Fylkesmannen om å foreta lovlighetskontroll på eget initiativ

Vi viser til henvendelse hit pr. epost 9.9.2020, underskrevet av de tre kommunestyrerepresentantene Kjell Valter Sivertsen, Stine Mari Strifeldt og Kari Lene Olsen.

I henvendelsen er Fylkesmannen anmodet om å foreta lovlighetskontroll av en personalsak som gjelder rådmannens ansettelsesforhold i Nordkapp kommune. Fylkesmannen er bedt om å oppheve godkjenning av møteinnkallingen til møte i formannskapet og kommunestyret 10.9.2020 og kommunestyrets vedtak i sak 58/20.

Det følger av kommuneloven § 27-1 siste avsnitt at hvis særlige grunner tilsier det, kan departementet på eget initiativ kontrollere om et vedtak er lovlig. Myndigheten til å foreta slik kontroll er delegert til Fylkesmannen. I veileder H-2299 fra daværende Kommunal- og regionaldepartement er terskelen for Fylkesmannen til å benytte denne adgangen nærmere omtalt. Selv om veilederen er utarbeidet til bestemmelsen om lovlighetskontroll i gammel lov er den fortsatt relevant, siden det ikke er foretatt noen realitetsendringer i ny lov knyttet til de problemstillinger saken reiser. I veilederen fremkommer det at:

Av forarbeidene fremgår det at ordningen med lovlighetskontroll på eget initiativ etter nr. 5 ikke skal benyttes til å gjeninnføre en automatisk legalitetskontroll (Ot.prp. nr. 42 (1991-92) s. 202). Det bør hefte usikkerhet ved en avgjørelses gyldighet før kompetansen til lovlighetskontroll av eget tiltak brukes.

Utover dette gir ikke forarbeidene særlig veiledning i spørsmålet om når adgangen til lovlighetskontroll av eget tiltak bør benyttes. Det vil derfor i stor utstrekning være opp til Fylkesmannens skjønn når adgangen skal brukes. Myndigheten til kontroll av kommunale avgjørelser etter § 59 nr. 5 bør likevel brukes med varsomhet. Kommunene er selvstendige rettssubjekter og eget folkevalgt nivå, med lovpålagt ansvar for svært mange og sentrale oppgaver. Det må utvises tillit til at kommunale organer treffer sine avgjørelser i samsvar med lovverket. (...).

Departementet vil ellers fremheve at Fylkesmannen bør vektlegge informasjon og veiledning overfor kommunene fremfor kontroll av avgjørelser etter eget tiltak.

Det er opp til Fylkesmannen å avgjøre om en sak skal tas opp til kontroll etter kl. § 59 nr. 5 eller ikke. Departementet understreker at det ikke foreligger en rettighet for den enkelte til å få en sak vurdert, verken etter muntlig eller skriftlig anmodning. Skriftlige anmodninger om kontroll av eget tiltak bør imidlertid i tråd med god forvaltningsskikk besvares skriftlig.

Når det gjelder vedtak som gjelder ansettelse, oppsigelse eller avskjed, er dette nærmere omtalt i veilederens pkt. 6.1.4.:

Avgjørelser som gjelder «ansettelse, oppsigelse eller avskjed», kan ikke kreves lovlighetskontrollert etter § 59 nr. 1. Bestemmelsen kom inn i loven ved en tilføyelse i lov 10.1.1997 nr. 8, og trådte i kraft 1.3.1997.

Begrensningen er i samsvar med regelen i forvaltningsloven § 3 andre ledd, hvor det heter at vedtak om oppsigelse, avskjed og ansettelse er unntatt fra reglene om klage i §§ 28-34. Departementet uttalte i Ot.prp. nr. 58 (1995-96) s. 39 om endring av kommuneloven, at i disse sakene «vil mange av de samme hensyn som taler mot adgang til forvaltningsklage tale mot lovlighetskontroll». Det heter videre at begrensningen i virkeområde for § 59, skal ha «samme saklige omfang» som unntaket i forvaltningsloven § 3, jf. s. 49. Stortinget sluttet seg til departementets vurdering. Eventuelle tvister om rettmessigheten av oppsigelse eller avskjed følger arbeidsmiljølovens regler.

Avgjørelser som gjelder suspensjon, dvs. en situasjon der arbeidstaker blir pålagt å fratre arbeidsforholdet midlertidig, kan på den andre siden kreves lovlighetskontrollert etter § 59 nr. 1. Strengt tatt vil samme type hensyn gjøre seg gjeldene her, som ved ansettelse, oppsigelse og avskjed. Det samme gjelder saker om ordensstraff, forflytting og pensjon. Ved lovendring av § 59 la en imidlertid vekt på fordelene ved å ha samsvar mellom unntaket i kommuneloven og forvaltningsloven.

Unntaket for avgjørelser som gjelder ansettelse, oppsigelse eller avskjed gjelder kun for lovlighetskontroll etter klage, jf. § 59 nr. 1. Det vil således etter gjeldende rett fortsatt være anledning for Fylkesmannen til å foreta lovlighetskontroll med slike saker etter eget tiltak. Det ble slått fast i merknaden til § 59 i Ot.prp. nr. 58 (1995-96) Om lov om endringer i lov 25. september 1992 om kommuner og fylkeskommuner mv. i at det fremdeles ville være adgang til å foreta lovlighetskontroll av avgjørelser som gjelder ansettelse, oppsigelse eller avskjed etter eget tiltak, jf. kommuneloven § 59 nr. 5. Dette forholdet kommer ikke tydelig frem i dagens ordlyd i § 59 nr. 1 tredje punktum, der det står at slike saker «er ikke gjenstand for lovlighetskontroll». Imidlertid uttalte departementet i Ot.prp. nr. 17 (2008-2009) i merknaden til § 59 nr. 1 at endringen i bestemmelsens (daværende) siste punktum «innebærer ingen realitetsendring».

I samsvar med den begrunnelsen som er gitt for å unnta avgjørelser om ansettelser, oppsigelser og avskjed fra lovlighetskontroll etter klage, bør Fylkesmannen imidlertid vise stor varsomhet med kontroll etter eget initiativ i slike saker. Det samme gjelder saker om suspensjon. En lovlighetskontroll etter § 59 nr. 5 vil her kun være aktuelt i

unntakstilfeller. Det er viktig å merke seg at disse typer saker i utgangspunktet bør håndteres og løses gjennom ordninger avtalt mellom partene i arbeidslivet.

For ordens skyld gjør vi oppmerksom på at vedtak om ansettelse, oppsigelse eller avskjed heller ikke kan kreves lovlighetskontrollert etter klage i ny kommunelov. Dette følger av kommuneloven § 27-2 andre avsnitt, bokstav b. Fylkesmannen har imidlertid også etter ny lov myndighet til på eget initiativ å lovlighetskontrollere slike vedtak hvis «særlige grunner tilsier det».

Fylkesmannen er, i likhet med klagerne, av den oppfatning at både den korte fristen i innkallingen til det ekstraordinære kommunestyremøtet og manglende utsendelse av saksdokumenter ikke er i samsvar med forutsetningene i kommuneloven § 11-3. Dette er imidlertid handlinger av prosessuell art som ikke kan lovlighetskontrolleres isolert. Brudd på slike bestemmelser kan imidlertid påberopes som grunnlag for å vurdere gyldigheten av vedtak truffet i det aktuelle møtet. Vi viser i denne forbindelse også til adgangen 1/3 av kommunestyrets representanter har i, medhold av kommuneloven § 11-3 siste avsnitt, til å motsette seg at det blir truffet vedtak i en sak der saksdokumentene ikke er sendt ut sammen med møteinnkallingen.

Fylkesmannen har etter en samlet vurdering kommet til at vi ikke vil foreta lovlighetskontroll på eget initiativ av kommunestyrets vedtak i sak 58/20. Vi viser i denne forbindelse til kommentarene i departementets veileder som fastslår at det skal være en meget høy terskel for å overprøve kommunale vedtak i personalsaker. I denne vurderingen har vi også vektlagt at det dreier seg om et ansettelsesforhold som uansett ville utløpt tre uker etter kommunestyrets traff sitt vedtak. Vår vurdering kunne stilt seg annerledes dersom det i denne saken var snakk om oppsigelse eller avskjed av en fast ansatt kommunedirektør eller en kommunedirektør midt i et åremål.

Saken avsluttes med dette herfra.

Med hilsen

Toril Feldt (e.f.)
justis- og kommunaldirektør

Jan-Peder Andreassen
fagdirektør

Dokumentet er elektronisk godkjent

Kopi til:

Nordkapp kommune Postboks 403 9751 HONNINGSVÅG